

Kielemme käytäntö

Infinitiivin objektista

Uuden objektisäännön soveltamisesta

E. N. Setälän Suomen kielen lauseopin 13:nteen, tohtori Matti Sade- niemen tarkistamaan painokseen (Helsinki 1952) on päätteettömän akkusatiivin käyttöä koskeviin objekti- sääntöihin entisten neljän kohdan jälkeen lisätty viidenneksi seuraava professori Osmo Ikolan¹ ehdottama: »Päätteetöntä (nominatiivin kaltaista) yks. akkusatiivia käytetään, jos objekti kuuluu infinitiiviin, joka välit- tömästi tai välillisesti riippuu sellai- sesta substantiivista, joka ei muodosta lauseen predikaatin kanssa läheisesti yhteen kuuluvaa kokonaisuutta. Esim. *Rahaston menestys osoittaa kansamme ky- kyä ymmärtää kansallisen sivistyksen mer- kitys. Olemme maininneet Snellmanin py- rkimyksen saada kysymys rahareformista lopullisesti ratkaistuksi. Hallitus epäonnis- tui yrityksissään saada laki hyväksytyksi.* — Käytäntö on kuitenkin näissä ta- pauksissa horjuvaa.» Kun sääntö on rinnan Setälän selvärajaisten objekti- sääntöjen kanssa, tuntuu oudostutta- valta, että loppuun on liitetty huo- mautus, joka vaikuttaa perääntymiseltä. Miksi tuollainen myönnyty- s? Virittäjässä 1950 Ikolan ko. objekti- tapauksia koskevan kirjoituksen jäl- jessä (s. 475) on lyhyt tiedonanto asiasta. Suomen Akatemian kielilau- takunnan kokouksessa ehdotuksesta keskusteltaessa todettiin säännön mu- kaisten käytännöllisten ohjeiden anta-

minen vaikeaksi ja pidettiin sen vuoksi mainittua varausta tarpeellisena. Kie- lenkäyttäjän kannalta ei tuollainen jääminen puolitiehen ole tyydyttävä ratkaisu. Niitä vaikeuksia, joita sään- nön soveltamisessa esiintyy, olisi sen vuoksi yritettävä poistaa. Pitäisi löy- tää käyttökelpoisia tuntomerkkejä, joiden avulla kävisi päättelemisen, minkälaisissa lauseissa infinitiivin pää- sanana olevaa substantiivista voidaan pitää niin irrallisena, ettei siihen kuu- luvu kokonaisobjekti ole yleisten ob- jektisääntöjen alainen. Seuraavassa esitän muutamia huomioita, joita olen tehnyt Ikolan esittämää runsasta esi- merkkiaineistoa tarkastellessani.

Uusi objektisääntö edellyttää, että yksityisen lauseen tulkitsija kykenee ratkaisemaan, kuuluuko se substan- tiivi, johon infinitiivi määräyksineen liittyy, niin läheisesti yhteen predi- kaatin kanssa, että syntyy kokonai- suus. Kysymyksen vaikeutta on Suo- men Akatemian kielilautakunta ha- vainnollistanut esimerkiksi (*Kirjai- lija*) *A. suo meille ilon nähdä elämä(n) satuna.* Kumpi akkusatiivi? Toisin sanoen: onko *suo ilon* tuollainen koko- naisuus vai ei? Moni muu lausetyyppi asettaa kielenkäyttäjän yhtä pulmal- lisen ratkaisun eteen. Näyttää olevan vain vähän sellaisia tapauksia, joista on helppoa tehdä päätelmiä. Aloitan niistä.

¹ Perustelunsa ja ehdotuksen uudeksi säännöksi Osmo Ikola on esittänyt artikkelissaan »Infinitiivin objektista. Suomen objektisääntöjen tarkistusta.» Vir. 1950 ss. 468—474.

Seuraavissa lauseissa infinitiivin kokonaisobjekti on vastoin yleisiä objektisääntöjä päätteettömässä akkusatiivissa. Ikola pääättelee, että substantiivi, josta infinitiivi riippuu, ei muodosta predikaatin kanssa yhteen kuuluvaa kokonaisuutta, niin että päätteetöntä akkusatiivia olisi pidettävä hyväksyttävänä.

Olemme maininneet *Snellmanin yrityksen saada kysymys* rahareformista lopullisesti ratkaistuksi, Muiden suurempien puolueiden menestys osoittaa *kansan tahtoa ohjata peräsin* oikeammalle suunnalle, Aivan kadehtii *tekijän kykyä liittää aiheet ja kuvaustapa* saumattomasti toisiinsa (Veikko Ruoppila)², Rahaston kansan keskuudessa saama vastakaiku puolestaan kieltämättä osoittaa *kansamme — — kykyä ymmärtää kansallisen sivistyksen merkitys*, Sopimus — — vastaa *molempien kansojen yhteisiä pyrkimyksiä estää Saksan hyökkäyksen uusiintuminen*, 47 YK:n jäsenvaltiota on nyt tiedottanut tukevansa *YK:n päätöstä torjua Etelä-Koreaa vastaan tehty hyökkäys*, On luonnollista, että yhdyssanan alkuosa, määräysana, ei ole samassa määrin muutoksille altis kuin sen jälkiosa, joka — — vetää enemmän puoleensa huomiota ja samalla *puhujan halua korjata tuntematon* tuttuun asuun (Jalo Kalima), Ruotsalaiset upseerit saivat tietää *suomalaisen toverien aikeista vapauttaa Suomi*, Me luotimme *isän lupaukseen jättää Pekka rankaisematta*, Pidin sitä *Jumalan viittauksena lopettaa sellainen elinkeino*, *Hänen kylmän-palavasta himostaan saavuttaa määrätty tulos* ei ollut selvillä kuukaan, Eivät tienneet mitään *venäläisten aikeista vallata maan kaakkoinen kolikka*, *Kansa ei luota hallituksen kykyyn saada inflaatio ehkäistyksi*.

Lauseissa on infinitiivin pääsanana verbaalisubstantiivi (tai substantiivi, joka kielitajussa yhdistyy samavartalaiseen verbiin) ja sen attribuuttina subjektiivinen genetiivi. Huomattakoon, että substantiivi määräyksineen on lähellä lauseenvastiketta (esim. *Snellmanin yrityksen saada*, vrt. *S. yritti saada*) ja nimenomaan sellaista lauseenvastiketta, jonka subjektipersoona ei ole sama kuin hallitsevan lauseen (me — Snellman). Mielestäni voitaisiin puhua substantiivisesta lauseenvastikkeesta, »substantiivirakenteesta».³ Rakenteen itsenäisyyttä osoittaa, että lauseissa, joissa infinitiivin objektiin tai muuhun määräykseen liittyy 3. persoonan omistusliite ilman edelläkäyvää persoonapronominin genetiiviä, tuo liite viittaa verbaalisubstantiivin subjektipersoonaan eikä lauseen kielipilliseen subjektiin. Suhde on samanlainen kuin varsinaisissa lauseenvastikkeissa.

Esim. — miten se voi kehittää ja vahvistaa *kansakunnan tahtoa* elää ja omistaa *kansallinen yksilöllisyytensä* suurten ja pysyvien arvojen palvelukseen (Martti Rapola), Hän kyllä ymmärtäisi panna arvoa *Vuorelan puuhiin saada ainoa perillensä* säilytetyksi tälle kotiseudulle (Arvid Järnefelt).

Esimerkkiemme joukossa oli sikäli erilaisia, että toisissa substantiivirakenteen ydinosa oli objektina, toisissa adverbiaalina. Ei ollut aihetta erotella lauseita mainitun seikan perusteella, enempiä kuin senkään, olivatko ne myönteisiä vai kielteisiä. Kaikissa substantiivi määräyksineen muodosti lauseenvastikkeen tapaisen kokonaisuuden, jossa infinitiivin objekti oli riippumaton rakenteen ulkopuolella olevista tekijöistä. Saman huomaa

² Ikola on tutkimuksessaan ilmoittanut, mistä esimerkit on saatu. Mainitsen tässä vain asianomaisen kirjoittajan nimen, jos se on ollut merkittynä.

³ Rakenne vaikuttaa käännöslainalta — ruotsissa vastaava ilmaisu on tavallinen —, mutta se luontuu hyvin suomeen.

sellaisista kielteisistä lauseista, joissa substantiivirakenne on lauseen subjektina: *Mossadekin yritys hankkia maaleen lisätuloja kansallistamalla rikas öljy-yhtiö* ei olisi rauennut — — (Uusi Suomi 174/56).

Sellaisissa tapauksissa, joista edellä oli esimerkkejä, ei uuden objektisäännön edellyttämää predikaatin ja substantiivin erillisyyttä ole vaikea todeta. Vertailun vuoksi asetan rinnalle lauseen, jossa substantiivi liittyy läheisesti predikaattiinsa: — *myös muukalaispassilla elävät suomalaiset ovat entistä laajemmassa mitassa osoittaneet halua saada jälleen suomalaisen passin*. Mainitessaan esimerkin Ikola kiinnittää huomiota siihen, että predikaatin ja substantiivin tilalle olisi mahdollista sijoittaa verbi, joka yksinään sisältää likipitään saman pääajatuksen kuin alkuperäinen verbi yhdessä objektinsa kanssa: sanapari *osoittaa halua* voitaisiin korvata verbillä *haluta* ajatuksen silti suuria muuttumatta. Siinä merkki predikaatin ja substantiivin yhteenkuuluvuudesta (mts. 470). Kun näyttää siltä, että tuollainen korvaaminen tulee kysymyksen nimenomaan lauseissa, joissa infinitiivin pääsanana on verbaalisubstantiivi, on huomionarvoisena piirteenä mielestäni pidettävä sitä, että ko. tapauksissa verbaalisubstantiivin »tekijä» on sama kuin predikaatin tekijä. Jos edellä mainitun esimerkin yhteyteen asetamme kysymyksen: kenen halu? saamme vastaukseksi: suomalaisten. Yhteisen subjektipersonan vuoksi käy päinsä siirtää predikaatille sen ajatuksen ilmaiseminen, jonka kannattajana substantiivi (halu) on, ja sanoa: *suomalaiset ovat halunneet*. Samanlaista mahdollisuutta ei voi olla lauseissa, joissa genetiiviattribuutti osoittaa verbaalisubstantiivin ilmaisevan tekemisen kuuluvan jollekin toiselle persoonalle kuin predikaatin

tekijälle. Niissä ei siis predikaatin ja substantiivin kesken myöskään ole sellaista yhteenkuuluvuutta, josta uusi objektisääntö puhuu.

Toivon esityksestäni käyneen selväksi, että predikaatin ja verbaalisubstantiivin yhteenkuuluvuutta käsitykseni mukaan voidaan tutkia tarkkaamalla, missä suhteessa substantiivirakenteen ydinosa, substantiivi, on lauseen subjektiin. Irrallisia näytävät olevan ainakin kaikki ne substantiivirakenteet, joissa substantiivin »tekijän» ilmaisu subjektiivinen genetiivi.

Lähellä edellä tarkastelemani esimerkkiryhmää on seuraava:

Kielilautakunta vastustaa jyrkästi *pyrkimystä painaa sana »ruumis»* vain kuollutta merkitsemään (Ikolan merkitsemä esimerkki, ks. Kielioppimme vaikeuksia, Uusi Suomi 18. 6. 1952). Ennen näkemättömänä manööverinä pitää Helsingin Sanomat — — *yritystä kytkeä presidentin vaali ja hallituksen uusiminen* yhteen, — pelkkä venäläisen itsevaltiaan antama sana voisi näet pettää — — ja Venäjän hallituksen ensi alussa Suomea ja suomalaisuutta kohtaan osoittama suopeus muuttua *haluksi sulattaa tuo voitettu kansa suureen slaavilaiseen kokonaisuuteen* (V. Tarkiainen), Tällainen mahdollisuus ei tietenkään puolusta *laiminlyöntiä jättää tapaus* ilmoittamatta.

Ikola esittelee esimerkit tapauksina, joissa infinitiivin objektin päätteentöntä akkusatiivia olisi pidettävä hyväksyttävänä: predikaatti ja infinitiivin pääsanana oleva substantiivi eivät muodosta ajatuksellista kokonaisuutta. Huomautan, että substantiivirakenteilla on yksipersonaisen ilmauksen leima: ei sanota, kenen *pyrkimyksestä*, kenen *yrityksestä* jne. on kysymys. Jos tekijä tahdottaisiin mainita, olisi lauseissa käytettävä subjektiivista genetiiviä. Samoin on laita seuraavissa esimerkeissä:

Ne (Englannin sotilaalliset toimenpiteet) eivät merkitse valmistautumista pakottamaan *Egypti* suostumaan kanaan kansainväliseen valvontaan, vaan johtuvat tarpeesta turvata kanavaliikenteen vapaus ja öljyn saanti Keski-Idästä (Uusi Suomi 209/56), Rehtori puolestaan katsoi, ettei johtokunnan päätös ollut laillinen, ja kieltäytyi noudattamasta määräystä luovuttaa koulun avaimet ja omaisuus johtokunnan haltuun (US 214/56).

Vertailun vuoksi viittaa pariin esimerkkiin, joissa verbaalisubstantiiviin (tai siihen verrattavaan substantiiviin) kuuluvan infinitiivin objekti yleisten objektisääntöjen mukaisesti on päätteellisessä akkusatiivissa:

Lovissa *sai* kerralla uskottavan käskyn kiidättää pöytään *sen*, mikä siitä oli hävinnyt (Unto Seppänen), Presidentti *voi saada* senaatilta Ranskan perustuslain vaatiman luvan hajoittaa *edustajakamarin*.

Huomattakoon, että substantiivien *käskey*, *lupa* yhteydessä ei noissa lauseissa voitaisi käyttää subjektiivista genetiiviä, jos olisi ilmaistava, kenen antamasta käskystä tai luvasta on puhe (saada käsky, lupa joltakin).

Seuraavissa esimerkkiryhmissä kuten edellisissäkin verbaalisubstantiiviin kuuluvan infinitiivin kokonaisobjekti on vastoin yleisiä objektisääntöjä päätteettömässä akkusatiivissa. Lauseen subjekti ilmaisee myös verbaalisubstantiivin tekijän. Siinä piirre, joka antaa aiheen ottaa esimerkit erikseen tarkasteltavaksi:

1. *Hän tuntee* kiihkeätä *halua* tarttua oveen ja *temmata se* pihtipielineen kadulle (Linnankoski), *Hän* — — *muisti tunteneensa* joskus huikaisevaa *halua*, kuten nälkää, *saada rapiseva sanomalehti* hyppysiinsä (Haanpää);

2. *Hän vahvistui* nyt päätöksessään *ottaa Aappo* kasvatikseen, *Hän vahvistui* yhä päätöksessään *ottaa* kerta kaikkiaan

vastuu kannettavakseen, *Runoilija kertoo* loistavasta yrityksestään muuntaa taiteeksi ruumiillinen »vähemmyyskompleksi» *Hän epäonnistui* yrityksissään kääntää valheeksi selvä toisuus, *Hallituksen epäonnistuttua* yrityksessään saada viime hetkessä metallilakon alkaminen siirretyksi ja neuvottelut käyntiin, ei virallisia välitysyriytyksiä lakon alkupäivinä pantu käyntiin.

Edellisen kohdan esimerkit Ikola on lukenut tapauksiin, joissa predikaatti ja substantiivi muodostavat yhteen kuuluvan kokonaisuuden ja joissa siis infinitiivin objektin pitäisi olla päätteellisessä akkusatiivissa. Jälkimmäisissä sen sijaan substantiivi ei kuuluisi predikaattinsa kanssa läheisesti yhteen, joten päätteetön akkusatiivi olisi hyväksyttävä. Päätelmän johdosta haluaisin huomauttaa vaikeuksista, jotka tulevat esille, jos predikaatin ja substantiivin yhteenkuuluvuutta tutkitaan tarkkaamalla, ovatko predikaatti ja substantiivi sillä tavoin toisiinsa liittyviä, että niiden yhdessä ilmaisema ajatus saataisiin sanotuksi vain verbiä käyttämällä.

1. kohdan kaksi esimerkkiä ovat samaa tyyppiä kuin aikaisemmin tarkastelemani *suomalaiset ovat* — — *osoittaneet halua saada* — — *suomalaisen passin*. Kummassakin sanapari *tuntee halua* voitaisiin korvata verbillä *haluta*. 2. kohtaan ottamani lauseet ovat eriarvoisia. Kahden ensimmäisen sanaparista *vahvistua päätöksessään* voidaan nähdäkseni väittää, että sen jäsenet kuuluvat läheisesti yhteen: ajatus pysyisi pääsisällöltään samana, vaikka verbin ja substantiivin asemesta käytettäisiin yksinomaan verbiä: *hän vahvistui päätöksessään ottaa*, vrt. *hän päätti ottaa*. Muissa 2. kohdan esimerkeissä ei ole samanlaista yhteenkuuluvuutta predikaatin ja substantiivin kesken. Esim. sanat *epäonnistui yrityksessään* eivät muodosta ajatuksel-

lista kokonaisuutta, joka voitaisiin kuvitella yhdellä sanalla ilmaistuksi. Mutta näin päätellen näyttää jouduttavan siihen, että syntaktisilta ominaisuuksiltaan samanlaiset lauseet saisivat infinitiivin kokonaisobjektin eri muotoon aina sen mukaan, ovatko verbi ja substantiivi *m e r k i t y k s e l t ä ä n* yhdistettävissä. Tulos herättää epäilyjä. Sellainen yhteenkuuluvuus, joka viime kädessä riippuu sanojen merkityksestä, ei tunnu sopivalta kokonaisobjektin muotoa koskevan säännön perustaksi. Vakiintuneeseen käytäntöön olisi vaikeaa päästä, koska yksityisissä tapauksissa jäisi tilaa erilaisille — subjektiiivisille — tulkinnoille. Jos sen sijaan tyydytään *m u o d o l l i s e e n* yhteenkuuluvuuteen ja kiinnitetään huomio predikaatin ja verbaalisubstantiivin yhteiseen subjektipersoonaan, kävisi säännön käytäntöön soveltaminen helpommaksi. Siten tulisivat esim. kaikki viimeksi siteeraamani esimerkit yleisten objektisääntöjen piiriin, mikä mielestäni olisi johdonmukaista.

En luulisi päätteellisen akkusatiivin sotivan kielitajua vastaan, milloin on kysymys muuten sujuvasta lauseesta, sellaisesta kuin esim. *Hän vahvistui päätöksessään ottaa Aappo* (po. *Aapon kasvatikseen*). Ikolon on onnistunut löytää lausetyypistä hyvä esimerkki: Prof. Auguste Piccard, joka neljä vuotta sitten epäonnistui yrityksessään saavuttaa uuden syvyyssennätyksen sukeltamisessa, valmistele nyt — — (Kielioppimme vaikeuksia, US 18. 6. 1952). Päätteellinen akkusatiivi tuntuisi mielestäni luontevalta esim. seuraavassa, mikäli kokonaisobjektia käytettäisiin: *Ibsen oli kerran Höffdingille maininnut aikeestaan kirjoittaa periaatteellisia seli-*

tyksiä teoksiinsa (Kalle Sorainen, Juhlakirja V.A. Koskenniemen täytässä 60 vuotta, s. 333). Tuollaisissa tapauksissa, joissa verbaalisubstantiivi on omistusliitteinen, subjektiin viittavaan possessiivisuffiksiin arvelen tehostavan lauseen eri osien yhteenkuuluvuutta. Yleisten objektisääntöjen noudattamista voitaneen kuitenkin vaatia toisenlaisissakin tapauksissa. Esim. *Charlottekin oli tuonut mukanaan* — — merkittäväksi muuttuneen menneisyyden aiheuttamaa elämänlevottomuutta, *vastustamattoman halun herättää tämä menneisyys* (po. *tämän menneisyyden*) jälleen henkiin ja »omituisella» tavalla *yhdistää nykyisyys* (po. *nykyisyyden*) siihen (Thomas Mann, Lotte, Marita Salomaan suomennos s. 50). Huomautan kuitenkin, että Ikolan esittämien esimerkkien joukossa on sellaisia, joihin nähden ratkaisutapani vaikuttaa liian kaavamaiselta. Esim. *Joe Louis on lopullisesti luopunut suunnitelmista* palata nyrkkeilykehään kilpailumielessä ja *yrittää vallata* takaisin raskaan sarjan maailmanmestaruus. — Kannattaneeko sitten tuontapaisten heikohkojen lauseiden varalta tehdä myönnytyksiä yleisistä objektisäännöistä?⁴

Niitä päätelmiä, joita verbaalisubstantiivien muodostamista substantiivirakenteista olen tehnyt, voitaneen jossakin määrin soveltaa myös toisenlaatuisiin tapauksiin.

Esim. Tutkimusten suorittamisesta on sisäasiainministeriö antanut sitäpaitsi erikoisohjeet ja teroitannut niissä *syyttäjäviranomaisten velvollisuutta nostaa syyte* aina kun siihen havaitaan aihetta olevan, — yhtyi jokainen kansakunta viipymättä puolustamaan toveriaan

⁴ Tyyppin *olla aikeissa* olen jättänyt tarkastelun ulkopuolelle (esim. *Hän on jo aikeissa myydä ostamansa talon*), koska *aikeissa* käsitykseni mukaan ei siinä enää ole substantiivi, vaan adverbi. Samoin olisi mielestäni selitettävä *vaarassa* seuraavassa: *Mies oli vaarassa saada syytteen*, vrt. *Mies oli vähällä s.s., oli saada s.*

uhkaavin elein ja vaati *palkkasoturien oikeutta tuomita syyllinen* omassa keskuudessaan pitkien keihäiden lakia käyttäen (Waltari), Korpilain soveltaminen perustuu *vapaan miehen oikeuteen itse rangaista rikos*.

Esimerkeissä on abstraktinen substantiivi irrallisen substantiivirakenteen ydinosa samoin kuin verbaalishabstantiivi alussa esittämässäni esimerkiryhmässä. Substantiivin attribuuttina oleva possessiivinen genetiivi näyttää saavan loogillisen subjektin tehtävän samoin kuin subjektiivinen genetiivi verbaalishabstantiivin yhteydessä: *syyttäväviranomaisten velvollisuus nostaa syyte*, vrt. *syyttäväviranomaisilla on velvollisuus nostaa syyte*.

Irralliseksi voitaneen substantiivi määräyksineen hyväksyä myös seuraavissa lauseissa:

Joitakin vuosia sitten matkusti tänne Neuvostoliitosta eräs museomies tiedustelemaan *mahdollisuuksia saada taulu* venäläisiin kokoelmiin, Unkarin urheiluliitto on tiedustellut Suomen urheiluliitolta *mahdollisuuksia järjestää* Unkarin ja Suomen *maatteleu* Budapestissa, Tämä perustuu *kansainväliseen oikeuteen saada* maassa *turvapaikka*. Vrt. Kielilautakunta vastustaa *pyrkimystä painaa sana »ruumis»* vain kuollutta merkitsemään.

Mukautumista yleisiin objektiivisiin pitäisiin sen sijaan asianmukaisena lauseissa, joissa possessiivista genetiiviä vastaa subjektiin viittaava omistusliite:

Apupappi pääsi kiertämään verkkoonsa esimiehensä tyttären ja *toteuttamaan* ikivanhan maantavan mukaisen *oikeutensa saada tämä* (po. *tämän*) niinkuin isä Jaakoppi sai Laabanin tyttären.

Selitystapani on tässä vienyt toiseen tulokseen kuin Ikolan. Ikola katsoo, että predikaatti ja substantiivi eivät muodosta yhteen kuuluvaa kokonai-

suutta, joten päätteetön akkusatiivi (*tämä*) olisi paikallaan.

Kiintoisia ovat esimerkit, joissa datiiiviverbiaalin yhteydessä objekti määräyksineen esiintyy irrallisen substantiivirakenteen tapaan.

Esim. *Jumala antoi hänelle* alkamisen rauhan, *onnen saada ottaa tuo kaikki* vastaan jonkinlaisena etumaksuna (Martti Merenmaa), *se on suonut Toivo Pekkasen* kallaiselle kirjailijalle *mielenkiintoisen tehtävän saattaa* psykologisen tarkastelun alaiseksi *eräs* ajankohtaisesti *kiinnostava vaihe* ihmiselämästä (Eino Kauppinen), — — vaikka *vanhemmalle sukupolvelle ei myönnetäkään* mitään *jumalallista oikeutta valjastaa* kasvatettavana oleva *sukupolvi* vetämään niitä vankkureita, jotka on kuormattu vanhemman polven tulevaisuudensuunnitelmilla ja -toiveilla (Eero Hietakari).

Objektin irtautuminen omaksi kokonaisuudekseen näyttää olevan yhteydessä datiiiviverbiaalin esiintymiseen lauseessa: datiiiviverbiaali osoittaa, kenen osaksi objektina olevan substantiivin ilmaisema asia tulee, ja on siis tuon substantiivin kannalta katsoen omistajan tehtävässä. Yhtä selvänä loogillisen subjektin edustajana kuin genetiiviä edellä tarkastelemissani substantiivirakenteissa sitä ei voida pitää, ja siksi epäilen, ettei ole riittävää aihetta jättää tapauksia yleisistä objektiivisistä riippumattomaksi. Viittaaan muutamiin esimerkkeihin, jotka vahvistavat käsitystä:

— *talonpojat olivat* — — *antaneet ruhtinaiden joukoille tarpeeksi aikaa* yhtyä ja *piirittää* vuoden (Waltari), — se — — *antaa jokaiselle ihmiselle mahdollisuuden löytää oman tiensä* (Kai Laitinen).

En havaitse lauseissa mitään sellaista piirrettä, jonka takia niiden tulisi olla yleisiin objektiivisiin

nähden eri asemassa kuin edellisen ryhmän lauseet (vrt. Ikola, mts. 469, 471). Pääteellinen akkusatiivi tuntuisi mielestäni yhtä luontevalta Merenmaan lauseessa kuin Waltarin. Vertailun vuoksi viitataan vielä esi-merkkiin, jossa datiiviadverbiaalin yhteydessä objektina on verbaalisubstantiivi: *Minä annoin heille käskyn ottaa varkaan kiinni* (Suomen kielen lauseoppi § 112, III). Päätteetön akkusatiivi ei tulisi kysymykseen:

subjekti ilmaisee myös verbaalisubstantiivin tekijän.

Palautan mieleen Suomen Akatemian kielilautakunnan esittämän esimerkin (*Kirjailija*) *A. suo meille ilon nähdä elämä(n) satuna*. Totean, että lause on sitä tyyppiä, jossa substantiivin irtautumista predikaatista esiintyy, mutta rohkenisin silti suositella yleisten objektisääntöjen mukaista päätteellistä akkusatiivia.

EVA LINDÉN